

Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

DLŁ-WOPL.023.3.2024.AL
3204364.12848629.10326952
Warszawa, 05-07-2024

Pan

Adam Bodnar

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

zwracam się z uprzejmą prośbą o pilne zainicjowanie działań zmierzających do dokonania zmian legislacyjnych związanych z terenami leśnymi w obrębie dwóch najistotniejszych kodyfikacji prawa karnego materialnego *sensu largo*, tj. podstawowej ustawy karnej w postaci Kodeksu karnego¹ oraz podstawowej ustawy dotyczącej problematyki wykroczeniowej w postaci Kodeksu wykroczeń². Zmiany te miałyby na celu zwiększenie ochrony przyrody oraz społecznych funkcji lasu, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony lasów w zakresie przeciwdziałania dwóm grupom zachowań: polegającym na wjeździe do lasów w miejscach niedozwolonych, generujących uciążliwy hałas i powodujących uszkodzenie lasu, oraz nielegalnym pozyskiwaniu stoiszu jodłowego.

Wobec tego zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przeprowadzenie prac legislacyjnych mających na celu wprowadzenie w ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2119) następujących zmian:

- 1) w art. 148 § 1 część wspólna po wyliczeniu otrzymuje brzmienie:
„jeżeli wartość gałęzi, korzeni, krzewów lub pniaków nie przekracza 800 złotych,
podlega karze grzywny.”,

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm., dalej: „k.k.”).

² Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2119, dalej: „k.w.”).

- 2) w art. 161 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2-4 w brzmieniu:
„§ 2. Osoba, o której mowa w § 1, poruszająca się poza drogą leśną, powodując przy tym znaczny hałas lub niszcząc bądź istotnie uszkadzając rośliny, zwierzęta, grzyby lub ich siedliska, lub siedliska przyrodnicze, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 3000 zł.
§ 3. W przypadku czynu, o którym mowa w § 1 sąd może orzec, a w razie skazania za czyn z § 2 orzeka nawiązkę w wysokości do 1500 zł.
§ 4. W przypadku ponownego ukarania sprawcy za umyślne wykroczenie, o którym mowa w ust. 2 sąd może orzec przepadek pojazdu służącego do popełnienia wykroczenia.”.

W zakresie drugiej z wymienionych wcześniej ustaw wskazane jest, aby w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.) po art. 290 dodać art. 290a w brzmieniu:

„Art. 290a. § 1. Kto:

- 1) dokonuje w nienależącym do niego lesie wyrębu gałęzi, korzeni lub krzewów, niszczy je lub uszkadza albo karczuje pniaki,
2) zabiera z nienależącego do niego lasu wyrąbane gałęzie, korzenie lub krzewy albo wykarczowane pniaki,
podlega odpowiedzialności jak za kradzież.

§ 2. W razie skazania za czyn, o którym mowa w § 1, sąd orzeka na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w wysokości podwójnej wartości odpowiednio gałęzi, korzeni, krzewów lub pniaków.”.

Poniżej przedstawiam uzasadnienie tak potrzeby, jak i zasadności wprowadzenia postulowanych zmian.

Wjazd do lasów w miejscach niedozwolonych

Wraz z coraz większą dostępnością i popularnością pojazdów mechanicznych typu quad czy motocykl krosowy, wiele osób, zamiast korzystać z pojazdów tych w miejscach do tego przeznaczonych, tj. w szczególności na specjalnie w tym celu zorganizowanych torach, wjeżdża nimi do lasu, w miejscach, w których jest to niedozwolone, przez co w sposób istotny ingeruje w środowisko leśne, dokonując w jego ramach istotnych uszkodzeń

i zniszczeń. Na problem ten zwraca się coraz większą uwagę³. Obraz skali naruszeń może dać statystyka prowadzona przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych (pismo z dnia 13 marca 2024 r., sygn. GS.2502.15.2024, które przekazuję w załączeniu), zgodnie z którą zarejestrowała ona następującą liczbę przypadków naruszenia art. 161 k.w.: w 2020 r. – 37 333, w 2021 r. – 36 303, zaś w 2022 r. – aż 50 044.

Przechodząc do analizy istotnego przyrodniczo problemu, wskazać należy, że w świetle art. 29 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁴ poruszanie się tak po drogach leśnych, jak i po innych fragmentach lasów, które nie są przeznaczone do ruchu pojazdów, jest co do zasady, poza pewnymi wyjątkami, bezprawne. W nauce prawa wskazuje się, że naruszenie wynikającego z art. 29 ust. 1 u.o.l. zakazu prowadzi do popełnienia wykroczenia stypizowanego w art. 161 k.w.⁵. Zgodnie ze wskazanym przepisem „[k]to, nie będąc do tego uprawniony albo bez zgody właściciela lub posiadacza lasu, wjeżdża pojazdem silnikowym, zaprzęgowym lub motorowerem do nienależącego do niego lasu w miejscu, w którym jest to niedozwolone, albo pozostawia taki pojazd w lesie w miejscu do tego nieprzeznaczonym, podlega karze grzywny”. Przegląd praktyki orzeczniczej potwierdza tę tezę zarówno w odniesieniu do samochodów⁶, jak i motocykli krosowych⁷. W tym drugim przypadku w jednej ze spraw sąd orzekł grzywnę w wymiarze 1000 zł, wskazując, że nie może orzec jej surowszej. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że sprawca czynu w momencie jego popełnienia był osobą wielokrotnie karaną, w tym skazaną za umyślne przestępstwo przeciwko mieniu w postaci kradzieży z włamaniem na karę 3 lat pozbawienia wolności, który to wyrok zapadł 4 miesiące przed czynem, o którym mowa w art. 161 k.w. Sąd wskazał przy tym, że wcześniejsze kary nie wdrożyły obwinionego do przestrzegania porządku prawnego, uznając przy tym, że kara w wymiarze 1000 zł grzywny wdroży obwinionego do przestrzegania porządku prawnego i osiągnie cel wychowawczy. Tak rażąco niskiej karze nie stały na przeszkodzie w ocenie sądu stwierdzone okoliczności w postaci tego, że zakaz został naruszony w istocie „dla zabawy”, aby wybrać się na przejażdżkę, jak również fakt,

³ <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/jazda-quadem-i-crosem-w-lesie-nielegalna> (dostęp z dnia 25 czerwca 2024 r.).

⁴ T.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 530, dalej: „u.o.l.”.

⁵ Bieluk, *Ustawa o lasach. Komentarz*, Warszawa 2017, Komentarz do art. 29, nb. 7.

⁶ Zob. wyrok SO w Olsztynie – VII Wydział Karny Odwoławczy z dnia 14 stycznia 2014 r., VII Ka 1206/13, Legalis nr 1983570, wyrok SO w Toruniu – IX Wydział Karny Odwoławczy z dnia 9 września 2014 r., IX Ka 408/14, Legalis nr 2022690, czy wyrok SO w Białymstoku – VIII Wydział Karny Odwoławczy z dnia 16 października 2014 r., VIII Ka 607/14, Legalis nr 1983133.

⁷ Zob. wyrok SR w Jeleniej Górze – II Wydział Karny z dnia 10 września 2019 r., II W 821/19, Legalis nr 2366413.

że motocykl krosowy jest wyjątkowo głośny, przez co niewątpliwie sprawca płoszył zwierzęta i niszczył przyrodę.

Co do problematyki możliwości przypisania za omawiane zachowanie odpowiedzialności karnej *sensu stricto*, należy stwierdzić, że wprowadzie możliwość taka istnieje, ale ma w istocie bardzo wąski zakres. Zachowania, które w sposób drastyczny godzą w dobro prawne, jakim jest środowisko, stanowią przestępstwa stypizowane w rozdziale XXII k.k. przestępstwa przeciwko środowisku, w którym zawarte są przepisy art. 181-188a k.k. Na szczególną uwagę z rozważanej perspektywy zasługuje w tym zakresie art. 181 k.k., który typizuje przestępstwo zniszczenia środowiska przyrodniczego. Zgodnie z § 1 tego przepisu „[k]to powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”. Zaznaczyć jednak należy, że chodzi tu o zniszczenie, nie zaś jedynie o uszkodzenie dokonane w świecie roślinnym lub zwierzęcym. Różnica między tymi pojęciami nie budzi wątpliwości tak w nauce, jak i w orzecznictwie i sprowadza się do różnego stopnia ingerencji, jak i nieodwracalności skutków negatywnego oddziaływania na świat roślinny lub zwierzęcy⁸. Pojawiające się w tym przepisie pojęcie „zniszczenie” rozumie się – być może nazbyt wąsko – jako całkowite unicestwienie⁹. Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w analizowanym przypadku rozjeżdżania lasów.

Typizacja uwzględniająca uszkodzenie roślin, zwierząt, grzybów lub ich siedlisk, jak również siedlisk przyrodniczych znajduje się w art. 181 § 2 i 3 k.k. i zachowanie takie zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Zauważyć jednak należy, że odmiennie od § 1 w tym przypadku zachowanie musi zostać podjęte wobec roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową lub na terenie objętym ochroną. Przedstawiona propozycja zatem zapewnia spójność systemową prawa karnego.

Co istotne, odnotować również należy, że pojęcie użyte w § 1 przedmiotowego przepisu tj. art. 181 k.k., w postaci „znacznych rozmiarów” nie odnosi się do terminu zdefiniowanego w art. 115 § 5-7 k.k. Dzieje się tak, gdyż – jak się podkreśla – uszkodzenie w obszarze przyrody ma charakter niewymierny w pieniądzu. Z tych względów, aby odpowiedzieć na pytanie, czy w konkretnym przypadku doszło do zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach należy spojrzeć na to od nieco innej, przestrzenno-

⁸ Zob. wyrok SN z dnia 24 czerwca 1993 r., III KRN 98/93, OSNKW 1993, Nr 9–10, poz. 64.

⁹ R. Zawłocki, *Karnoprawna ochrona środowiska naturalnego*, Przegląd Prawa Rolnego 2014, nr 1, s. 137.

powierzchniowej strony. Ustawodawcy nie chodziło bowiem o materialny wymiar zniszczeń, ale o przyrodniczą wartość świata roślinnego i zwierzęcego¹⁰.

W doktrynie prawa karnego przyjmuje się, że do wykładni pojęcia zniszczenia w znacznych rozmiarach pomocne są kryteria przestrzenne. W orzecznictwie podkreśla się, że znamień „mienię w wielkich rozmiarach” stanowi „wykładnik cech przestrzennych substancji objętej zagrożeniem a nie wartości tego mienia”¹¹ lub określa „znaczną wielkość czegoś materialnego z uwagi na swe wymiary, format, wartość, a więc coś, co przekracza mienie o zwykłych rozmiarach”¹². Dodatkowo wskazuje się, że na gruncie przepisów rozdziału XXII k.k. nie jest możliwe precyzyjne i zgeneralizowane dookreślenie przestrzennego wymiaru „zniszczeń w znacznych rozmiarach”. W każdym konkretnym przypadku trzeba dokonać oceny na podstawie kryteriów: ile roślin zostało zniszczonych lub zwierząt zabitych oraz jakiego obszaru dotknęła skala następstw, uwzględniając także odwracalność lub nieodwracalność strat. Kryteria te nie mają charakteru obiektywnego i powinny być stosowane każdorazowo osobno do każdego ekosystemu. Precyzując tę myśl, wskazuje się na to, że sam fakt zróżnicowanego zagęszczenia określonych gatunków roślin oraz różnej liczebności i „przestrzennego” występowania określonych gatunków roślin na danym obszarze nakazuje ocenę stopnia zniszczeń w relacji do całkowitego obszaru występowania danego gatunku w konkretnym ekosystemie. Ze względu na różnice w wielkości ekosystemów relacja ta będzie wyrażała się w różnych liczbowo wartościach przestrzennych¹³.

Szkody powodowane w konsekwencji naruszenia normy wykroczeniowej ujętej w art. 161 k.w. nie powodują znacznych szkód przyrodniczych w rozumieniu k.k. Jak wskazuje Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, szkodliwość takich zachowań jest mniejsza¹⁴ (np. zaparkowanie auta w lesie w związku z wyjściem na grzyby). Wobec tego nie może być tu mowy o realizacji znamion i w konsekwencji popełnieniu przestępstwa z art. 181 § 1 k.k. Jedyna, jak się zdaje, możliwość *sensu stricto* prawnokarnej kwalifikacji wystąpi, gdy zachowanie podjęte zostanie wobec roślin i zwierząt objętych

¹⁰ Zob. P. Pawlonka, *Glosa do wyroku SN z dnia 27 października 2010 r.*, V KK 129/10.

¹¹ Wyrok SN z dnia 27 października 2010 r., V KK 129/10, Prok. i Pr. – wkł. 2011, Nr 3, poz. 10; uchwała SN z dnia 19 lutego 2003 r., I KZP 49/02, OSNK 2003, Nr 3–4, poz. 24

¹² Wyrok SA w Katowicach z dnia 18 października 2001 r., II Aka 372/01, KZS 2002, Nr 3, poz. 40.

¹³ P. Nalewajko, *Komentarz do art. 181 [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz. Tom I*, el. Legalis 2013, Nb. 29.

¹⁴ <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/jazda-quadem-i-crosem-w-lesie-nielegalna> (dostęp z dnia 27 maja 2024 r.).

ochroną gatunkową lub na terenie objętym ochroną, a zatem kwalifikowane będzie z § 2 art. 181 k.k. Wówczas bowiem do pociągnięcia do odpowiedzialności nie jest konieczne doprowadzenie do ich zniszczenia, a wystarczające jest ich uszkodzenie.

Nie może jednak budzić wątpliwości, że zachowanie polegające na rozjeżdżaniu lasów za pomocą różnego rodzaju pojazdów, w szczególności takich jak quady, samochody terenowe czy motocykle krosowe, jest zjawiskiem absolutnie negatywnym i powinno być zwalczane z całą stanowczością. Wydaje się, że na tę potrzebę warto spojrzeć z dwóch różnych perspektyw. Po pierwsze obecnie kary za takie zachowania wydają się być relatywnie niewysokie, a zatem nieodpowiadające na potrzebę odstraszenia, w szczególności, jeżeli spojrzeć na praktykę orzeczniczą w zakresie ostatecznych wysokości grzywien. Mieć należy na uwadze, że nierzadko wykroczenia te popełniają osoby zamożne, w celach rozrywkowych, zaś wysokość grzywny jest radykalnie niewspółmierna do wydatku np. na zakup pojazdu. W tym kontekście warto zastanowić się nad wprowadzeniem bardziej surowej odpowiedzialności karnej *sensu largo*. Z drugiej strony odstraszałyby również zadziałać nieuchronność kary za takie zachowania. Jeżeli bowiem dana jednostka będzie świadoma, że istnieje duża szansa, aby ponieść odpowiedzialność, tym bardziej, że przeważnie zachowań takich zapewne dane osoby dopuszczają się wielokrotnie, być może wówczas jednostka ta zrezygnuje z takich zachowań, na rzecz zachowań legalnych.

W pierwszej kolejności zwracam się w związku z powyższym do Pana Ministra o stworzenie typu kwalifikowanego w art. 161 k.w. Nie ma wątpliwości, że przez art. 161 k.w. penalizowane jest zarówno uszkodzenie leśne polegające na celowej, umyślnej i dość metodycznej (dla zabawy) jeździe quadem, samochodem terenowym czy motocyklem krosowym oraz niszczenie naturalnego podłoża i tworzenie kolein, jak i przyjechanie jednorazowe samochodem na spacer, czy też na grzyby, którego społeczna szkodliwość czynu jest w najgorszym razie minimalna. Sprzeciw budzi zatem to, aby zachowania te traktować w sposób tożsamy. Jawi się to jako niezgodne z zasadą proporcjonalności. Zasadne zatem jest pozostawienie omawianego przepisu jako typu podstawowego, ale z jednoczesnym dodaniem typu kwalifikowanego. Do rozważenia jest to, co powinno być czynnikiem kwalifikującym: czy powinno to być samo zachowanie, pojazd, którym poruszał się sprawca, czy też określone następstwo, przykładowo związane ze szkodami powstałymi po użyciu określonych pojazdów. Ponadto, z uwagi na to, że występuje tu szkodnictwo leśne, wskazane byłoby umożliwienie orzeczenia za takie zachowanie nawiązki, która ma przecież charakter kompensacyjny.

Propozycja art. 161 § 2 i 3 k.w.

„§2. Osoba, o której mowa w § 1, poruszająca się poza drogą leśną, powodując przy tym znaczny hałas bądź niszcząc lub istotnie uszkadzając rośliny, zwierzęta, grzyby lub ich siedliska, lub siedliska przyrodnicze, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 3000 zł.

§ 3. W przypadku czynu, o którym mowa w § 1 sąd może orzec, a w razie skazania za czyn z § 2 orzeka nawiązkę w wysokości do 1500 zł.”.

Określona powyżej wysokość nawiązki została zaproponowana z uwagi na wewnętrzną spójność kodeksu – brak jest bowiem wyższych nawiązek kwotowych w k.w. Dlatego wzorem k.k. warto byłoby również zastanowić się nad umożliwieniem orzeczenia względem takiej osoby nawiązki na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na wzór rozwiązań, o których mowa w art. 400 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska¹⁵, ewentualnie nadleśnictwa. Taka nawiązka przewidziana jest w k.k. w wymiarze 100 razy wyższym, jeżeli chodzi o najwyższą możliwą do orzeczenia nawiązkę, niż nawiązka standardowa w tej ustawie. W konsekwencji można ewentualnie zastanowić się nad nawiązką w kwocie do 10 000 zł, tak jak ma to miejsce w przypadku wykroczeń przewidzianych w art. 127 oraz art. 131 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁶, co wynika z art. 129 pkt 2 u.o.o.p.

Dodatkowo dla szczególnie rażących przypadków postuluję wprowadzenie instytucji przepadku pojazdu, którym sprawca dopuścił się czynu z art. 161 k.w. w typie kwalifikowanym. Dla osób, które stać było na wydatek rządu do kilkuset tysięcy złotych na zakup np. samochodu terenowego, którym regularnie rozjeżdżają las, konieczność zapłaty nawet kilkutysięcznej grzywny, po trwającym pewien czas postępowaniu, nie będzie realizowało celów kary. Analiza obecnego uregulowania k.w. pozwala na postawienie tezy, w myśl której przepadek pojazdu, który służył do popełnienia wykroczenia z art. 161 k.w. nie jest możliwy w oparciu o art. 30 § 1 k.w., zgodnie z którym „[p]rzepadek przedmiotów obejmuje narzędzia lub inne przedmioty, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, a jeżeli przepis szczególny tak stanowi - także przedmioty pochodzące

¹⁵ T.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 54.

¹⁶ T.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm., dalej: „u.o.o.p.”.

bezpośrednio lub pośrednio z wykroczenia”. Dzieje się tak z uwagi na to, że przepadek, jako jeden ze środków karnych w k.w. może być orzeczony, jeżeli jest przewidziany w przepisie szczególnym, zaś jego orzeczenie jest obligatoryjne wówczas, gdy przepis szczególny tak stanowi, o czym mowa w art. 28 § 2 k.w. W art. 161 k.w. nie przewidziano zaś dotychczas możliwości orzeczenia przepadku pojazdu prowadzonego przez sprawcę czynu z tego przepisu.

Zaproponowany przepadek warto byłoby jednak uzależnić – z uwagi na wymogi konstytucyjne, w tym zasadę proporcjonalności – od ponownego umyślnego popełnienia wykroczenia, o którym mowa w proponowanym art. 161 § 2 k.w. (recydywa, a zatem sprawca godzi się z groźbą takiej kary). W takim przypadku przepadek ten miałby charakter fakultatywny, zatem jego orzeczenie byłoby pozostawione ocenie sądu, biorącego pod uwagę okoliczności konkretnej sprawy, co gwarantuje adekwatność sankcji.

Propozycja art. 161 § 4 k.w.:

„§ 4. W przypadku ponownego ukarania sprawcy za umyślne wykroczenie, o którym mowa w ust. 2 sąd może orzec przepadek pojazdu służącego do popełnienia wykroczenia.”.

Pozyskiwanie stroiszu jodłowego

Przechodząc do drugiego z wymienionych na wstępie zachowań, na istotny problem związany z kradzieżą stroiszu jodłowego zwraca się ostatnimi czasy w przestrzeni publicznej coraz większą uwagę¹⁷. Rozważając zagadnienie reakcji prawa represyjnego na to zjawisko konieczne jest w pierwszej kolejności określenie przedmiotu czynności wykonawczej w tym zakresie. Zauważyć należy, że stroisz to w istocie gałąź jodłowe. Po pierwsze nie jest to zatem drzewo. Po wtóre nie jest kwalifikowany jako drewno. Jednoznacznie zatem nie można mówić w takim przypadku o popełnieniu przestępstwa, czy też wykroczenia kradzieży drzewa, o których mowa odpowiednio w art. 290 k.k. i 120 k.w. Jak wskazuje się w doktrynie „[z] uwagi na zasadę specjalności (*lex specialis*) przedmiotem czynności wykonawczych wykroczeń unormowanych w art. 120 § 1 k.w. nie mogą być gałęzie,

¹⁷ <https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/trwa-akcja-201estroisz201d-2> (dostęp z dnia 25 czerwca 2024 r.).

korzenie albo krzewy, bo przepis ten jest wyłączony przez przepis specjalny przewidziany w art. 148 § 1 pkt 2 k.w.”¹⁸.

Przytoczony art. 148 § 1 k.w. przewiduje odpowiedzialność wykroczeniową w postaci grzywny względem osoby, która dokonuje wyrębu lub zabiera z nienależącego do niej lasu wyrąbane gałęzie, korzenie lub krzewy albo wykarczowane pniaki.

Zgodnie z § 3 przedmiotowego przepisu w razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych. Wydaje się, że taki sposób określenia nawiązki jest absolutnie nieadekwatny i zasadne jest klasyczne ujęcie, tj. zwrócenie podwójnej wartości skradzionych gałęzi, korzeni lub krzewów albo wykarczowanych pniaków.

Co istotne, z uwagi na ukształtowaną linię orzecniczą obecnie sama kradzież stroiszu każdorazowo jest jedynie wykroczeniem, nigdy zaś przestępstwem. Zgodnie bowiem z tezą uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1989 r., V KZP 17/89¹⁹ „zabór z lasu państwowego wyrąbanych gałęzi (tzw. stroiszu) stanowi wykroczenie przewidziane w art. 148 § 1 pkt 2 k.w., niezależnie od wartości zabranego mienia”, nie stanowiło zaś przestępstwa kradzieży mienia społecznego stypizowanego wówczas w art. 199 ówczesnego k.k. W ocenie SN analizowany przepis stanowi bowiem *lex specialis* i reguluje kwestię kradzieży określonych w nim przedmiotów w sposób kompleksowy.

Takie rozumienie przedmiotowego przepisu spotykało się pierwotnie ze sprzeciwem praktyki w szczególności, gdy dotyczyło kradzieży stroiszu z drzew iglastych, który był używany w celach dekoracyjnych. Jak wskazywano „[o]kresowe pozyskiwanie w lasach tzw. stroiszu prowadzi bowiem do okaleczenia lub nawet zniszczenia drzew na skutek ich usychania, a sprawcom przysparza znacznych korzyści”. To zaś powodowało wcześniej, że taki czyn rozumiany był jako przestępstwo kradzieży mienia społecznego. W swoim zapytaniu skierowanym do najwyższej instancji Prokurator Generalny ponadto podniósł, że powołanie się przez Sąd Najwyższy na zasadę specjalności było o tyle niezasadne, że nie działa ona na styku prawa przestępstw i wykroczeń. Chociaż uzasadnienie Prokuratora było oczywiście bezzasadne, gdyż prawo karne *sensu largo*, a już w szczególności prawo karne *sensu stricto* wraz z prawem wykroczeń muszą być badane i oceniane kompleksowo, to spowodowało ponowne ustosunkowanie się Sądu Najwyższego do przedmiotowej

¹⁸ Tak trafnie SN w uchwale z dnia 19 sierpnia 1993 r., I KZP 17/93, OSNKW 1993, Nr 9–10, poz. 54, oraz z dnia 29 sierpnia 1989 r., V KZP 17/89, OSNKW 1989, Nr 7–12, poz. 51. W tym samym duchu zob. P. Gensikowski, Komentarz do art. 120 [w:] P. Daniluk (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2023, nb. 9.

¹⁹ OSNKW 1989, nr 7-12, poz. 51.

kwestii. Najwyższa instancja raz jeszcze stanęła na gruncie zajętego już wcześniej stanowiska, zgodnie z którym „[w]yrąb, niszczenie, uszkodzenie lub karczowanie w lesie nie należącym do sprawcy albo zabór z takiego lasu mienia wymienionego w art. 148 k.w. stanowi wykroczenie przewidziane w tym przepisie, bez względu na wartość mienia”.

W konsekwencji, wobec powyższego, jasne jest, że ukształtowana przez SN linia orzecznicza sprzeczna była w pierwszej konieczności z praktyką niższych instancji, jak również nie odpowiadała i nie odpowiada poczuciu sprawiedliwości społecznej. To zaś oznacza, że już w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku należało dokonać przepełnienia tego typu czynu zabronionego. Na działanie to nie jest za późno, przeciwnie – potrzeba tym bardziej nabrzmiała. W konsekwencji proszę Pana Ministra o przyjęcie propozycji regulacji umieszczonej w k.k. zaraz po typie czynu zabronionego polegającego na wyrębie drzewa z lasu (pamiętać przy tym należy, że tak samo jako przestępstwo karana jest kradzież wyrąbanego lub powalonego drzewa określonej wartości) wraz z dostosowaniem przepisów k.w., które przesądzą o przepełnieniu tego typu czynu zabronionego. Jak wynika z rozmów z leśnikami, jest to bardzo przez nich oczekiwane.

Konkludując, zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie prac legislacyjnych nad wprowadzeniem do k.k. – po art. 290 – art. 290a w następującym brzmieniu:

„Art. 290a. § 1. Kto:

1) dokonuje w nienależącym do niego lesie wyrębu gałęzi, korzeni lub krzewów, niszczy je lub uszkadza albo karczuje pniaki,

2) zabiera z nienależącego do niego lasu wyrąbane gałęzie, korzenie lub krzewy albo wykarczowane pniaki,

podlega odpowiedzialności jak za kradzież.

§ 2. W razie skazania za czyn, o którym mowa w § 1, sąd orzeka na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w wysokości podwójnej wartości gałęzi, korzeni, krzewów lub pniaków.”.

Dodatkowo zmianie powinien podlegać art. 148 k.w. Zmiana ta powinna polegać na wprowadzeniu przepełnienia, tj. w art. 148 § 1 k.w. po części typizującej a przed sankcją dodaniu następującego fragmentu: „jeżeli wartość gałęzi, korzeni, krzewów lub pniaków nie przekracza 800 złotych”.

Z uwagi na skalę wskazanych zjawisk, jak również ich istotny negatywny wpływ na środowisko, zagadnienia te w sposób szczególny skłaniają Ministra Klimatu i Środowiska do podjęcia odpowiednich kroków legislacyjnych. Mając jednak na względzie to, że przeprowadzona analiza pozwoliła na wskazanie, iż zmiany takie powinny zajść w obrębie tak istotnych aktów prawnych jak Kodeks karny oraz Kodeks wykroczeń – uwzględniając najlepsze praktyki prawodawcze – celowe jest zwrócenie się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o pilne zainicjowanie wprowadzenia zaproponowanych zmian legislacyjnych. Z tego względu liczę na przychYLENIE się Pana Ministra do przedstawionych propozycji i przeprowadzenie prac legislacyjnych. Deklaruję ze swojej strony i całego Ministerstwa Klimatu i Środowiska pełne wsparcie w tym działaniu.

Z wyrazami szacunku,

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Załącznik:

- pismo Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych z dnia 13 marca 2024 r., sygn. GS.2502.15.2024